

การพัฒนากระบวนการประเมินและตัดสินใจการใช้เทคโนโลยีด้านสุขภาพ

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่เจ็ด

ได้พิจารณารายงานเรื่อง การพัฒนากระบวนการประเมินและตัดสินใจการใช้เทคโนโลยีด้านสุขภาพ^๑

รับทราบและตระหนัก ว่าค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศเพิ่มสูงขึ้น โดยค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งถูกใช้ไปกับเทคโนโลยีด้านสุขภาพที่ไม่มีประโยชน์ ดังนั้น การตัดสินใจที่สมเหตุสมผลจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การลงทุนด้านสุขภาพของประเทศมีประสิทธิภาพมากที่สุด และทำให้ประชาชนเข้าถึงเทคโนโลยีและบริการสุขภาพที่มีประโยชน์นั้น ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักฐานและข้อมูลเชิงวิชาการ รวมถึงผลการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพที่มีคุณภาพ ผ่านกระบวนการที่เป็นมาตรฐาน ได้รับการยอมรับทางวิชาการ เชื่อถือได้และมีความยุติธรรม และต้องมีกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใส เป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรวมทั้งประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการ

ห่วงใย ว่าการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพยังกระจุกกระจายอยู่ตามสถาบันหน่วยงานต่าง ๆ ไม่มีหลักประกันในความยั่งยืนและยังพึ่งพางบประมาณจากหลากหลายแหล่ง ซึ่งส่งผลให้สถาบันหน่วยงานเหล่านั้นทำงานตามวัตถุประสงค์ของแหล่งทุนมากกว่าความต้องการของประเทศ อีกทั้งผู้กำหนดนโยบายและบุคลากรที่ควรจะใช้ผลจากการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพเพื่อประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีด้านสุขภาพทั้งในระดับชาติ ระดับโรงพยาบาล และระดับเวชปฏิบัติ ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมิน รวมทั้งผู้ประเมินยังขาดความเหมาะสมและความเชี่ยวชาญซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ผลการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพไม่ถูกนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจ

ชื่นชม ต่อความพยายามของหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศไทยที่จะแก้ไขปัญหาการใช้เทคโนโลยีด้านสุขภาพอย่างไม่สมเหตุสมผลอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งหน่วยงานหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพ

เห็นว่า ควรมีการพัฒนาระบบการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพในภาพรวมของประเทศ เพื่อเป็นหลักประกันให้มีหลักฐานหรือข้อมูลที่ได้จากการศึกษา การวิจัยหรือการวิเคราะห์ ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจกำหนดนโยบายสาธารณะและการเลือกใช้เทคโนโลยีด้านสุขภาพ เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม โดยคำนึงถึงผลกระทบจากนโยบายสาธารณะและการใช้เทคโนโลยีอย่างรอบด้าน ทั้งด้านการแพทย์ เศรษฐกิจ สังคม จริยธรรม และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

^๑ เอกสารสมัชชาสุขภาพ ๗ / หลัก ๓

จึงมีมติดังต่อไปนี้

๑. ขอให้กระทรวงสาธารณสุขจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพแห่งชาติขึ้นที่ประกอบด้วยผู้แทนจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง^๒ เช่น ผู้กำหนดนโยบาย ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ นักวิชาการอุตสาหกรรม ตัวแทนองค์กรผู้ป่วยที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจากทั้งสามกองทุนสุขภาพ^๓ ประชาสังคมและประชาชนทั่วไป เป็นต้น เพื่อดำเนินการในกิจกรรมดังต่อไปนี้

๑.๑ การพัฒนาระบบการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพ ตั้งแต่การศึกษาและสรุปปัญหาสิ่งที่ผ่านมาในอดีต การตั้งคำถามในการประเมิน กระบวนการประเมิน การตัดสินใจทางนโยบาย การเปิดเผยข้อมูลการพิจารณา จนถึงการประเมินหลังจากมีการดำเนินการตามแนวทางที่ตัดสินใจ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาแนวทาง (guidelines) วิธีการ (methods) ข้อกำหนดมาตรฐาน (requirements) เครื่องมือ (tools) ซึ่งเป็นมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานในระดับประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพที่มีคุณภาพ โปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับบริบทของระบบสุขภาพไทย

๑.๒ การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพของภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งนักวิจัย องค์กรวิชาชีพด้านสุขภาพ หน่วยงานวิจัย สถาบันการศึกษาด้านสุขภาพ และสถานพยาบาล ให้สามารถทำการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพ และให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดมาตรฐานการประเมินให้สอดคล้องกับบริบทของไทย

๑.๓ การจัดให้มีศูนย์กลางระดับชาติในการรวบรวมและบริการข้อมูลด้านการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพและการนำไปใช้ ทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ข้อมูลจากการประเมินฯ และการนำผลการประเมินฯ ไปใช้ ทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้แก่ประชาชนและผู้สนใจ โดยมีช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลาย

๑.๔ การให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการตัดสินใจคัดเลือกเทคโนโลยีด้านสุขภาพที่เหมาะสมโดยใช้การประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพสำหรับผู้กำหนดนโยบาย บุคลากรด้านสุขภาพ ผู้ใช้ประโยชน์จากผลการประเมินกลุ่มอื่น ๆ รวมทั้งสื่อมวลชน ประชาชน และกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้พิการทางการมองเห็น และทางการได้ยิน อย่างต่อเนื่อง

๑.๕ การประสานเพื่อสร้างเครือข่ายนักวิจัย ระหว่างองค์กรหรือผู้ทำหน้าที่ประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพกับหน่วยงานวิจัยสาขาที่เกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษาด้านสุขภาพ องค์กรวิชาชีพด้านสุขภาพ องค์กรภาคเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไรและที่แสวงหาผลกำไร และองค์กรที่ทำหน้าที่จัดการงานวิจัยเพื่อสนับสนุนทุนวิจัย ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ รวมถึงการขยายศักยภาพเครือข่ายการประเมิน พร้อมทั้งควบคุมคุณภาพนักวิจัยและผลงานวิจัย

^๒ ยกตัวอย่าง เช่น คณะอนุกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา คณะอนุกรรมการพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์และระบบบริการ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ/กรมบัญชีกลาง/สำนักงานประกันสังคม หน่วยงานที่ทำการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพ สมาคมผู้วิจัยและผลิตเภสัชภัณฑ์/สมาคมไทยอุตสาหกรรมผลิตยาแผนปัจจุบัน/สมาคมอุตสาหกรรมเทคโนโลยีเครื่องมือแพทย์ไทย กลุ่มบุคลากรด้านสาธารณสุขและหน่วยงานวิชาชีพต่าง ๆ เช่น แพทย์ พยาบาล เภสัชกร แพทย์แผนไทย แพทย์ทางเลือก ฯลฯ ตลอดจนราชวิทยาลัยต่าง ๆ กลุ่มองค์กรอิสระไม่แสวงหากำไร เช่น มูลนิธิคุ้มครองผู้บริโภค รวมถึงกลุ่มผู้ป่วยและกลุ่มผู้พิการต่าง ๆ กลุ่มองค์กรในชุมชน สื่อมวลชน ฯลฯ

^๓ ได้แก่ สวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ กองทุนประกันสังคม และหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

๒. ขอให้กระทรวงสาธารณสุข โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาระบบประเมินเทคโนโลยี ด้านสุขภาพแห่งชาติ จัดตั้งองค์กรพัฒนาระบบการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพแห่งชาติ โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๓. ขอให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเป็นเจ้าภาพหลัก ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานประกันสังคม กรมบัญชีกลาง รวมทั้งหน่วยงานที่มีบทบาทในการกำหนดสิทธิประโยชน์ทุกหน่วยงาน และขอให้ตัวแทนสมัชชาสุขภาพได้เข้าร่วมในการพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์ พัฒนารอบแนวทางการตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพ ร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน นอกเหนือจากความรู้ คุ่มค่า ตามบริบทและความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงาน

๔. ขอให้สมาชิกเครือข่ายสมัชชาสุขภาพแห่งชาติและเครือข่ายอื่น ๆ ร่วมติดตาม ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการประเมินและตัดสินใจการใช้เทคโนโลยีด้านสุขภาพ รวมทั้งร่วมมือในการวิจัยหรือเก็บข้อมูล ในส่วนของพื้นที่

๕. ขอให้สถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนด้านสุขภาพทำการพัฒนาหลักสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพ การตัดสินใจการใช้เทคโนโลยีด้านสุขภาพ และการนำข้อมูลการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพมาใช้

๖. ขอให้หน่วยงานสนับสนุนการวิจัย เช่น สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัย ฯลฯ สนับสนุนให้มีการวิจัยเพื่อการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพ

๗. ขอให้เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติรายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๘ และครั้งที่ ๙